

ПОЗИЦИЯ НА КНСБ ПО ПРОЕКТА НА БЮДЖЕТ НА ДЪРЖАВНОТО
ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ

ЗА 2017 Г.

КНСБ
СОФИЯ, ПЛ. "МАКЕДОНИЯ" № 1
ИЗХ. № 03-09-45
Дата: 27.10.2016г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № КНСБ-639-00-1
дата: 3.11.2016г.

ПО ОСНОВНИТЕ ПАРАМЕТРИ НА ПРОЕКТОБЮДЖЕТА

1. Разчетите по бюджета на ДОО за 2017 г. се основават на **ръст на средногодишния брой осигурени лица с 4017 човека** по сравнение с плана за тази година (2 767 313 общ средногодишен брой по план) и 1600 човека, спрямо очакваното изпълнение.

2. Предвиденият **ръст на средния осигурителен доход е от 7,2 на сто**, спрямо плана и 5,3 на сто, спрямо очакваното изпълнение (768,42 лв.) и ще достигне 809,15 лв. Заложено е намаление на броя на безработните лица с право на парично обезщетение (7800 човека).

3. Същевременно е заложено **намаление на броя на безработните лица с право на обезщетение** (спрямо очаквано) със 7800 човека (86 700 общ брой). Наред с това, планираният средногодишен брой пенсионери е с около 2300 човека по-малко от този за 2016 г.

Прави впечатление, че при планов ръст на средногодишния брой осигурени лица от 4017 човека при осигурените лица от трета категория труд се явява разлика в показателите от над 15 хиляди заети, което може би е в резултат от известно реструктуриране на заетите от останалите категории труд (например, следователите вече не са категорийни). Но КНСБ счита, че по показателя „брой осигурени“ има неоползотворени резерви (2016 очакваното превишение е с 2400 човека, а за 2017 г. се залагат 1600).

4. Проектът се базира на очакваното изпълнение на бюджета за 2016 година. За пореден път той почива на действащо законодателство, но и на поредица изменения в законодателството – в случая, не само КСО, но и Кодекса на труда.

ПОЗИЦИЯ НА КНСБ ПО ПРОЕКТА НА БЮДЖЕТ НА ДЪРЖАВНОТО
ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ

ЗА 2017 Г.

КНСБ
СОФИЯ, ПЛ. "МАКЕДОНИЯ" № 1
ИЗХ. № 03-09-45
Дата: 27.10.2016г.

ПО ОСНОВНИТЕ ПАРАМЕТРИ НА ПРОЕКТОБЮДЖЕТА

1. Разчетите по бюджета на ДОО за 2017 г. се основават на **ръст на средногодишния брой осигурени лица с 4017 човека** по сравнение с плана за тази година (2 767 313 общ средногодишен брой по план) и 1600 човека, спрямо очакваното изпълнение.

2. Предвиденият **ръст на средния осигурителен доход е от 7,2 на сто**, спрямо плана и 5,3 на сто, спрямо очакваното изпълнение (768,42 лв.) и ще достигне 809,15 лв. Заложено е намаление на броя на безработните лица с право на парично обезщетение (7800 човека).

3. Същевременно е заложено **намаление на броя на безработните лица с право на обезщетение** (спрямо очаквано) със 7800 човека (86 700 общ брой). Наред с това, планираният средногодишен брой пенсионери е с около 2300 човека по-малко от този за 2016 г.

Прави впечатление, че при **планов ръст на средногодишния брой осигурени лица от 4017 човека** при осигурените лица от трета категория труд се явява разлика в показателите от над 15 хиляди заети, което може би е в резултат от известно реструктуриране на заетите от останалите категории труд (например, следователите вече не са категорийни). Но КНСБ счита, че по показателя „брой осигурени“ има **неоползотворени резерви (2016 очакваното превишение е с 2400 човека, а за 2017 г. се залагат 1600).**

4. Проектът се базира на **очакваното изпълнение на бюджета за 2016 година**. За пореден път той почива на действащо законодателство, но и на поредица изменения в законодателството – в случая, не само КСО, но и Кодекса на труда.

4.1. Планираните приходи се очаква да бъдат преизпълнени с 4,1 на сто или 202,8 млн.лв. повече спрямо плана (5 185, 3 млн.лв.). Това е тенденция, която се наблюдава последните години и КНСБ поддържа претенцията за подценяване на приходите с 50 до 100 млн.лв. най-малко, като основателна.

4.2. Разходите се очаква да са малко надвишени по сравнение с плана – с 0,6 на сто над планираните средства, или 64,5 млн.лв. преразход, който включва 52,9 млн.лв. за изплатените еднократни допълнителни суми (великденски). Планираният трансфер се очаква да бъде надвишен с 51,3 млн.лв. и да възлезе на 5 110,0 млн.лв. В крайна сметка консолидираният бюджет на ДОО за 2016 г. ще приключи с очакван излишък от 191 млн.лв.

ПО ПОЛИТИКИТЕ ПО ПРИХОДИТЕ

1. Предвиденото възстановяване на вноската за фонд „Пенсии“ с 1 процентен пункт (п.п.) е стъпка в правилната посока. То ще генерира приход от около 190 млн.лв. допълнително, но все още не е актюерски необходимата и обоснована осигурителна вноска. Доколкото в КСО от преди няколко години бе регламентирано увеличение на вноските за пенсии във втория стълб с 2 процентни пункта от началото на 2017 година, то пренасочването му от втория към първия стълб беше логично да се направи едновременно и изцяло. Така системата би получила вместо 190 млн.лв. допълнителен приход почти два пъти по толкова още тази година.

2. Увеличава се вноската за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ с цели 20 п.п. По този начин тя става почти три пъти по-висока от тази за заетите при трета категория труд. Допълнителният приход е 175 млн.лв., спрямо плана за 2016 г., но въпреки това фондът остава на дефицит от 130,7 млн.лв. Това говори за огромната диспропорция между броя на лицата, за които се внасят осигурителни вноски и тези, които ползват права по едни от най-благоприятните правила и за достъп и за размер на пенсиите.

3. Заложените в проекта минимални осигурителни доходи по икономически дейности и групи персонал са на нивото от 2016 г. Единствената промяна в таблицата е по отношение на най-ниския доход,

където е заложена **МРЗ** за страната за 2017 г. от 460 лв. Ефектът за нарастване на приходите на системата е **2,6 %**, спрямо 2016 г., което е **около 24,3 млн.лв. в повече** – безспорно символично увеличение. При ръст на МОД-те равен на половината от този на МРЗ (около 5 на сто) допълнителните приходи биха били **два пъти повече** (около 50 млн.лв.).

4. Планирано е увеличение на един от параметрите за осигурителен доход на **самоосигуряващите се лица**, определян съобразно облагаемия им доход за 2015 г. Най-ниското ниво е повдигнато до МРЗ за страната за 2017 г. 460 лв. Останалите нива се променят с по 50 лв. – 500, 550 и 600 лв.

Този подход беше възприет преди две години и до сега няма ясен анализ за ефектите от него. Според нас, няма особен ефект от прилагането на диференцирани доходи за авансовото плащане на вноски. **По-разумно е да се определи едно по-средно ниво, например от 500 лв. и да се прилага и контролира задължителното последващо преизчисляване на база фактически реализирани доходи.**

5. На нивото си от 2015 г. е **минималният осигурителен доход за земеделските стопани и тютюнопроизводителите – 300 лв.** На фона на планирания среден осигурителен доход за следващата година от 809 лв. така се формира **индивидуален пенсионен коефициент от 0,37**, т.е. тази група осигурени лица за почти **70 на сто от пенсията си трябва да разчита на солидарността на другите осигурени и на държавната подкрепа.**

КНСБ счита, че е крайно време да се **въведе задължение за изравняване на дохода в края на годината за тази група осигурени лица**, за да им се даде възможност да **получат по-адекватна осигурителна защита.**

6. **Максималният осигурителен доход остава на настоящото си ниво от 2600 лв.** Така се намалява съществуващото съотношение между него и минималния 460 лв. Наред с това, задълбочава се **облагодетелстването на високо доходните групи по линия на данъчните и осигурителни задължения.** Синдикатът настоява да се запази **достигнатото съотношение минимум и максимум на осигурителния доход.** Това означава в 2017 г. да се установи **максимален осигурителен доход от 2847 лв. (2600 увеличен ръста на МРЗ) или поне 2800 лв.** Така ще се генерират допълнителни

приходи от 50-55 млн.лв. (93000 човека декларират доход над 2600 до 2800 вкл.).

7. За поредна година се планира нулева вноска за фонд „Гарантирани вземания за работниците и служителите ...“. Фактът, че от години този фонд изплаща вземания на работещи в предприятия, които не са внесли нито стотинка в него, очевидно не тревожи нито вносителите на бюджета, нито работодателите.

КНСБ се противопоставя на политиката на нулеви вноски за фонд ГВРС. Това сериозно ограничава възможностите на фонда, а КНСБ отдавна предлага и отстоява разширение на обхвата и ролята на фонда в подкрепа на предприятия с временни затруднения и най-вече на заетите в подобни предприятия (икономическа безработица).

8. Политиките и параметрите на приходите не отчитат постигнатите в последния един месец договорености в някои от отраслите на бюджетна издръжка за повишаване на работните заплати на заетите в тях (образование и здравеопазване). КНСБ настоява, преди внасяне в МС и Народното събрание, тези договорености да намерят отражение в законопроекта.

ПО ПОЛИТИКИТЕ ПО РАЗХОДИТЕ

1. Повишаването на изискванията за възраст и стаж при пенсиониране на всички категории осигурени лица, макар и доста плавно **сдържа броя на пенсионерите**, респективно разходите за пенсии за следващата година.

2. От първи януари процентът за всяка година осигурителен стаж в пенсионната формула се увеличава от 1,1 на 1,126. Доколкото законът предвижда това ниво на процента във формулата да е минимално (Швейцарското правило), няма пречка той да се установи на 1,13.

КНСБ счита, че това повишение е възможно и ще допринесе за повишаване доверието на обществото в системата и ще даде увереност, че намерението последователно да се увеличава адекватността на пенсиите е категорично.

3. Предвидено е за пенсиите, отпуснати до края на 2016 г. преизчисляването с новия процент за всяка година стаж да се осъществи от 1 юли 2017 г. Тази ситуация има сериозен дискриминационен заряд и е възможно да се създадат сериозни проблеми на функционирането на системата.

За да не се създава излишно напрежение, както за хората, така за системата, КНСБ настоява новият процент да се приложи за всички пенсии от една и съща дата. За целта да се отмени алинея втора на § 53 от ПЗР от ЗИДКСО (ДВ бр. 61 от 2015 г.). Допълнителният целогодишен разход е 107 млн.лв. Ако се приеме предложението на синдиката за 1,13 за всяка година стаж, този разход ще бъде 142 млн.лв.

4. Запазва се вече трета година максималният размер на получаваните пенсии на ниво от 910 лв. На фона на преизчисляването на пенсиите през формулата това ще засили и без това съществуващото напрежение по въпроса.

КНСБ предлага да се прецени този въпрос още веднъж. В тази връзка настоява за увеличаване на максималния осигурителен доход на 2800 лв., което би предопределило максимален размер на пенсиите на ниво от 980 лв. Така стимулите на осигурените лица да се осигуряват на реалните си доходи ще нарастнат (около 36 000 са лицата с ограничение на получаваната пенсия до тавана). Необходимият допълнителен разход е 16,6 млн.лв., ако увеличението се приложи от 1 юли.

5. Остава на нивото си от 2010 г. (7,20 лв. на работен ден от месеца) размерът на минималното обезщетение за безработица. Безспорно е, че лицата, които разчитат на това обезщетение ще получават месечно 150 лв., което е половината на официалната линия на бедност (300 лв.). Излишно е да се изчислява и дали това обезщетение покрива нормата от 60 % от МРЗ за страната за 2017 г. (276 лв.).

Конфедерацията е убедена, че при ангажимент на страната до 2020 г. да се намалят хората, живеещи в риск от бедност с 260 хиляди човека, е недопустимо осигурителната система да генерира бедност.

Предложението на синдиката е минималният размер на обезщетението за безработица да се установи на 9,50 лв. При заложеното намаление на броя на безработните с право на обезщетение, допълнителният разход ще бъде от 15 млн.лв. (По данни за април 2016 г. почти 24 на сто от всички лица с право на парично обезщетение за безработица (21 643 лица) получават обезщетение до 150 лв., а още 7,1 на сто от общия брой (6492 лица) от 150 до 200 лв. Т.е., най-малко една трета от лицата с право на обезщетение живеят с доход под нивото на линията на бедност).

6. Периодите за база при определяне на краткосрочните обезщетения се запазват в досегашния си вид – 18 месеца при неработоспособност и 24 месеца при бременност и раждане и при безработица.

КНСБ намира за наложително да се промени базовият период при безработицата, който допълнително ощетява хората – при изискване за придобиване на право 9 месеца в осигуряване от последните 15 изчисления на обезщетението се прави върху последните 24 месеца.

Предвижда се промяна и в изискванията за достъпа до обезщетение. В таблицата, която определя периода на изплащане на обезщетението, се въвеждат периоди на осигуряване за риска безработица след 2001 г., т.е. елиминира се времето, когато лицата са били осигурени във ликвидирания фонд ПКБ или са имали права на обезщетение при оставане без работа по други закони.

Синдикатът настоява за разчети и аргументи за ефекта от тази мярка по отношение достъпа и размерите на обезщетенията. Макар да изглежда логична, важно е ефектът да е преобладаващо положителен.

7. Запазва се периодът на изплащане на обезщетение при бременност и раждане – 410 дни. Предлага се половината от това обезщетение да може да се плаща към заплата на майки, които се върнат на работа преди края на отпуска за бременност и раждане. За целта се правят изменения в почти целия институт за отпуските, свързани с раждане и отглеждане на деца по Кодекса на труда. Измененията в КТ не са били обсъждани, нито съгласувани с нас като представители на работещите. С

изменението се въвежда изплащане на заместващо работната заплата и изчислено от нея (90 %) обезщетение, към заместваната работна заплата.

КНСБ подкрепя тази мярка, но настоява за целите на активни мерки за стимулиране връщането на пазара на труда да се ползват целевите средства, които държавата заделя. Не е редно активни мерки да се провеждат за сметка на разходите за осигурителни обезщетения.

Конфедерацията настоява да получи подробни аргументи и комплексни разчети за ефектите на подобен подход от гледна точка на социалните мерки и политики и извън социалното осигуряване. Обръща внимание на изключително трудния контрол при самоосигуряващите се лица, когато се възобновява трудовата им дейност, което прави възможностите за злоупотреби реални.

8. Обезщетението за отглеждане на малко дете до 2-годишна възраст се запазва на ниво от 340 лв.

ПО СЪСТОЯНИЕТО НА ФОНДОВЕТЕ НА ДОО

1. Изложените политики по приходите и разходите в проекта на ЗБДОО за 2017 г. предполагат **общ дефицит от 4 353 626,1 млн.лв.**, който е предвиден. По сравнение с плана за 2016 г. (4 654 554,6) се наблюдава символично намаление от около 300 млн. лв. Но, така или иначе, почти половината от необходимите разходи на системата (10 375 563, 8) не са покрити с вноски.

2. Продължава тенденцията на дефицит за всички фондове на ДОО, с традиционното изключение на малкия фонд ТПЗ и професионална болест. Фонд „Пенсии“ – малко над 4 мрд.лв.; Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“, въпреки увеличената с 20 пункта вноска – 130,7 млн.лв.; Фонд „Пенсии несвързани с трудова дейност“ – 12,1 хил.лв.; Фонд „Общо заболяване и майчинство“ – 128,2 млн.лв.; Фонд „Безработица“ – 123 млн.лв. и Фонд „ТПЗ и професионална болест“ – излишък от 106,1 млн.лв.

3. КНСБ намира, че бюджет 2017 не предлага амбициозни мерки за овладяване отклонението на размерите на осигурителните вноски,

респективно приходите от обективно необходимото за финансиране на не особено щедрите права на осигурените лица. Символични са размерите на вноската за Фонд „Безработица“ – 1 % и на постоянно натоварвания с нов обхват Фонд „Общо заболяване и майчинство“ – 3,5%.

Анализите на синдиката сочат, че актюерски необходимите осигурителни вноски към 2017 г. за балансиране на тези фондове са почти символични – за „Безработица“ – 1,52 %, а за „Общо заболяване и майчинство“ – 4,02% и тази отговорност трябва да бъде поета.

Синдикатът апелира за политическа решителност и воля и отговорно отношение на вносителите на осигурителните вноски към нуждите на системата да се гарантират правата при ръст на адекватността. Конфедерацията поема собствената си отговорност по този въпрос, защото само при подобен подход системата на ДОО може да играе ролята на продуктивен фактор и да стане инструмент за постепенно изкореняване на бедността в България.

ПО ЕФЕКТИТЕ НА ПРИХОДНИТЕ И РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА АДЕКВАТНОСТТА НА ОСИГУРИТЕЛНАТА ЗАЩИТА

По пенсиите

1. Разходът за пенсии през 2017 г. се очаква да бъде около 9,7 на сто от БВП – един почти постоянен дял през последните пет години. Все пак, по сравнение с очакваното за 2016 г., делът от БВП на пенсиите ще отбележи намаление с 0,1 на сто (от 9,8 на 9,7%).

2. Очакваното нарастване на средния размер на пенсията на един пенсионер е с около 3 на сто, т.е. да достигне 341,57 лв. при очакван за тази година – 331,47 лв. Реалният ръст е от 1,5 на сто, но КНСБ винаги разглежда този показател само за извеждането на тенденции. Всеки пенсионер получава само това, което в резултат от провежданите политики (в случая 1,126 през формулата) е валидно за неговата пенсия. Но, важно е да се посочи, че от 2013 г. досега има отчетлива тенденция на стремително падане на реалния ръст на пенсиите – от 8,0% в 2013 г. до очаквано 4,1% в 2016 г. и 1,5% за 2017 г.

3. Аналогична тенденция се наблюдава и при коефициентът на заместване на дохода. През 2017 г. се очаква брутният да достигне 42,2 на сто, а нетния 53,9 на сто. За периода от 2013 г. досега движението на нетния коефициент е от почти 58 на сто до посочените 53,9%.

4. Прилагането на новия процент за осигурителен стаж през формулата за определяне размерът на пенсията от различни дати, със сигурност, освен справедливо недоволство, ще предизвика допълнително задълбочаване на разликите между т.нар. стари (до 31.12.2016 г.) пенсии и новите такива (отпускани от 1 януари 2017 г.)

От 1 юли 2017 г. минималната пенсия ще се увеличи с горепосоченото 2,4 на сто от 161,38 на 165,25 лв.. От същата дата социалната пенсия за старост – от 118,14 на 120,98 лв. Максималният размер остава 910 лв. (Увеличението на процента за всяка година осигурителен стаж е определено на база 2,4 на сто (- 1% прогнозна стойност на хармонизираната инфлация и 5,8 на сто прогнозно нарастване на средния осигурителен доход за 2016 г.).

Като преценява внимателно мерките и политиките на ЗБДОО 2017 г. в областта на пенсиите, КНСБ не намира достатъчно основания да ги приеме като ефективно водещи към подобряване на адекватността на пенсионните плащания. Те по-скоро следват линията на поддържане на статуквото и на подчиненост на фискални и бюджетни ограничения, улесняващи постигането на амбициозни нива на някои макро показатели на консолидираните публични финанси.

Синдикатът е убеден, че в първата година на прилагане на един по-справедлив и индивидуализиран видимо подход (през формулата) на постепенно повишаване адекватността на пенсиите са необходими много по-амбициозни политики и мерки за да се внуши у хората повече доверие в осигурителната система и в смисъла да се включват и принадлежат към нея, защото тя ще им гарантира достойни старини.

По краткосрочните обезщетения

1. Прегледът на среднодневните размери на обезщетенията сочи, че при всички се планира твърде скромно нарастване, по сравнение с плана

за 2016 г. В основата, разбира се, стоят не само осигурителните политики и мерки, но и пренебрегването на ролята и нуждата от минимални осигурителни доходи и максимален такъв с увеличен размер. Фрагментарната и плаха политика по доходите като цяло също има принос.

1.1 Среднодневното парично обезщетение поради общо заболяване ще се увеличи с малко повече от 1 лев (от 26,15 лв. на 27,26 лв). Макар да се залага намаление на общия брой на обезщетенията (при ръст на броя на осигурените?!) общо изплатените работни дни се планира да нараснат с почти 800 хиляди. Това повдига въпроса за **нерешените проблеми** на експертизата, ролята и ефикасността на контрола и тази на работодателите. Наред с това, предвижда се промяна, срещу която КНСБ възрази по-горе, защото тя ще **лиши от доходи част от осигурените лица през първите три дни на временната им неработоспособност.**

1.2. При трудовите злополуки увеличението на среднодневното обезщетение е също с малко над 1 лев (от 29,11 на 30,14 лв.). Тук се планира намаление както на общия разход, така на броя на дните. Последният не е впечатляващ (12 740 дни), доколкото общия брой е над 8 милиона дни в неработоспособност поради трудови злополуки, както през тази, така и следващата година, но все пак в този случай е добре да се очертава тенденция на намаление.

1.3. Паричните обезщетения за бременност и раждане като общ брой дни бележат известен ръст – 243 620 дни, което в отличие от трудовите злополуки не е факт, който да ни тревожи. Но **размерът**, макар да бележи ръст от 3,05 лв. (от 23,55 на 26,60 лв.) показва, че средният осигурителен доход на младите жени, които ползват тези права е доста скромнен – между 450 и 600 лв. Това също е сигнал към необходимостта от доста по-амбициозна национална политика по доходите.

1.4. Обезщетенията и помощите за безработица като брой лица с право на такива са планирани с намаление – 4913 лица (от 91 619 на 86 706 лица). На база очакван средногодишен брой в края на 2016 г. намалението се очаква да бъде от 7800 лица (по доклада на Управителя на НОИ), тъй като по сравнение с плана, броят на безработните лица с право на обезщетение е с почти 3000 човека в повече. Планираният за 2017 г.

размер на средно месечното възнаграждение е с ръст от малко над 50 лева (от 295,38 лв. план за 2016 г. на 345,67 лв.). Както се вижда, **средното обезщетение на безработните лица е едва с 15 % по-високо от линията на бедност (300 лв.)**. И освен това, в тази съвкупност са и онези почти 30 хиляди човека, които получават обезщетение до 150 лв. (21,6 хиляди човека) и от 150 до 200 лв. на месец (6,5 хиляди човека).

КНСБ намира, че по отношение на краткосрочните обезщетения като цяло се запазва статуквото. То се предопределя от една страна от състоянието и политиката по доходите, а от друга от липсата на достатъчно ефикасни мерки за по-добро финансиране на системата и на правата.

За поддържане на минималното обезщетение за безработица на ниво от 7,20 лв. на ден, синдикатът не съзира нито аргументи, нито оправдания. Не намира такива и за въвеждането на необосновани изисквания при възнаграждението за първите три дни от временната неработоспособност. Ето защо, отново подчертава категоричното си искане за увеличение на минимума при безработица до 9,50 лв. на ден.

КНСБ призовава Правителството и социалните партньори да предприемат решителни съвместни действия по осъвременяване регламентът на експертизата на работоспособността и подобряване контролът на действията на субектите и потребителите на права, в резултат от постановените експертни заключения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

С оглед на гореизложеното, Конфедерацията на независимите синдикати в България оценява усилията на вносителите на проекта на Закон за бюджета на ДОО за 2017 г. и заложените положителни за КНСБ мерки, като: частично възстановената вноска за фонд „Пенсии“, увеличената МРЗ за страната, сериозните усилия да се върви към балансиране на „Фонд пенсии за лицата по чл. 69“. Но, не намира достатъчно основания да подкрепи проекта закона в настоящия му вид.

Нужни са още по-амбициозни политики за издигане ролята на осигурителната система в борбата срещу бедността и социалното изключване. Това предполага политическа воля и решителност за качествено повишаване приходите на системата и то чрез все по-близки до актюерски необходимите осигурителни вноски на осигурителните фондове, както и по-решителни мерки за по-адекватни размери на осигурителните плащания – пенсии и обезщетения.

ЕФЕКТИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯТА НА КНСБ ВЪРХУ ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ ПО ПРОЕКТО-ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДОО ЗА 2017 Г.

ПО ПРИХОДИТЕ

1. От увеличение на максималния осигурителен доход на 2800 лв. – 50 млн.лв. допълнително;
2. Корекция на приходите – (при над 200 млн.лв. преизпълнение тази година) – 50 млн.лв. е подценяването.
ОБЩО: 100 млн.лв.

ПО РАЗХОДИТЕ

1. За повишаване дневния размер на минималното обезщетение за безработица на 9,50 лв. – 15 млн.лв. целогодишно;
2. Допълнителен разход за краткосрочните обезщетения, в резултат на повишен максимален доход – 4,1 млн.лв.
3. Прилагане на 1,126 за всички пенсии от 1 януари – 107 млн.лв.
4. Увеличаване тавана на пенсиите (от 2800 лв.) – 33,2 млн.лв.

ОБЩО: 159,3 млн.лв.

НЕТЕН ЕФЕКТ 100 – 159,3 = - 59,3 млн.лв.

ПЛАМЕН ДИМИТРОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КНСБ

**ПРИЛОЖЕНИЕ към
становището на КНСБ по
ЗБДОО 2017 г.**

Бележки по предложенията за изменение и допълнение на законови нормативни актове (КСО, КТ, ЗГВРС), направени с Преходните и заключителни разпореди на Проекта на Закона за бюджета на ДОО за 2017 г.

I. По предложенията за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (КСО).

1. § 3, т. 13, буква в)

В обхвата на **чл. 50, ал. 5 КСО** да се включат и да получават обезщетение за бременност и раждане и лица при, които е настанено дете по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето.

Коментар: Според нас, в текста изрично **трябва да се изключат професионалните приемни семейства**. Професионалните приемни семейства, при които се настаняват деца по реда на чл. 26, ал. 1 ЗЗакр.Д сключват трудов договор и получават трудово възнаграждение именно, за да гледат настанените при тях деца, с оглед на което не считаме, че е редно да се ползва отпуск и обезщетение на практика за същото.

2. § 3, т. 14

Създава се нов **чл. 50а КСО**, с който се дава възможност при неизползване или прекъсване на отпуска за бременност и раждане на лицата, които имат право да ползват този отпуск да се изплаща парично обезщетение в размер 50 на сто от полагащото се обезщетение за бременност и раждане и едновременно с това да се получава и възнаграждение от труд.

Коментар: Предложението е с позитивен заряд. По този начин се създава активност за по-бързо връщане на пазара на труда на жените в отпуск по майчинство. Доколкото това са на практика активни мерки и за тях съществуват целево заделени средства, тези средства трябва да се използват

и в тези случаи. Не е редно активни мерки да се провеждат за сметка на осигурителните вноски.

Обръщаме внимание на изключително трудния контрол при самоосигуряващите се лица по отношение възобновяване на трудовата им дейност, което в случая може да създаде предпоставки за злоупотреби.

3. § 3, т. 19 от ПЗР на ЗБДОО за 2017

Предвижда се промяна в **чл. 54в, ал. 1** и **отмяната на ал. 2 КСО**, с което се въвеждат нови изисквания за достъп до обезщетение – периода на осигуряване след 2001 г. т.е., елиминира се времето, когато лицата са били осигурени в ликвидирания фонд „Професионална квалификация и безработица” или са имали права на обезщетение при оставане без работа по други закони. Освен това се променят изискванията, от които зависи продължителността на изплащане на обезщетението

Коментар: Изменението на КСО в тази част следва да се подкрепи с разчети и аргументи за ефекта от тази мярка по отношение на достъпа и размерите на обезщетенията с оглед преценката за общото въздействие върху правата.

4. § 3, т. 29

Предлага се промяна в **чл. 94, ал. 1 КСО**, с която се намалява срокът, в който лицето може да подаде заявление за отпускане на пенсия с необходимите документи със задна дата от момента на придобиване на правото, от 6 месеца на 2 месеца.

Коментар: Намаляването на срока с 4 месеца изглежда драстично. Възможни са случаи на обективни затруднения (издирване на предишни работодатели и осигурители, заличени такива и др.п.), което би затруднило лицата да спазят този срок. Така пенсията им ще се отпусне от датата на подаване на заявлението, което би било по-неблагоприятно за тях.

5. § 3, т. 40

Предлага се намаляване на срока по **чл. 117, ал. 2, т. 1 КСО** за обжалване на разпореждания по отпускане на пенсии от два на един месец, съответно на срока по **чл.117, ал. 4 КСО** за обжалване на разпорежданията за отпускане на пенсии по международни договори от три на един месец.

Коментар: Срокът по чл. 117, ал. 2, т. 1 КСО за обжалване на разпореждания по отпускане на пенсии вече беше намален от три месеца на два. С оглед възможността лицата да преценят дали да обжалват или не

разпореждането, да направят необходимите им изчисления и консултации, настояваме срокът за обжалване да не се намалява повече.

6. § 3, т. 44

Предлагаме следната редакция на § 1, ал. 1, т. 4а от допълнителните разпоредби на КСО:

„т. 4а. „Индексът на потребителските цени” по чл. 100 е Индексът на цените на малка по състав кошница (ИЦМК).”

Коментар: ИЦМК измерва общото относително изменение на цените на определени полезни и жизнено необходими стоки и услуги, които са от съществено значение за биологичното и социално съществуване на отделния човек и домакинство със сравнително ниски доходи, каквито според нас са по-голямата част от българските пенсионери.

Индексът по чл. 100 може да бъде и Индексът на потребителските цени, който отчита потреблението само на българските домакинства за лично потребление. Възразяваме да се ползва Хармонизирания индекс на потребителските цени, за определянето на който е отчетено и колективно потребление, и такова на чуждестранни домакинства.

II. По предложенията за изменение и допълнение на Кодекса на труда (КТ).

1. § 4, т. 1, буква а)

Предлага се нова ал. 7 на чл. 163 от КТ, като в кръга на ползващите отпуск поради бременност и раждане работнички и служителки се включват и лицата, при които е настанено дете по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

Коментар: При настаняването на дете по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето, когато е в професионално приемно семейство се сключва трудов договор и се изплаща трудово възнаграждение именно, за полаганите грижи за настанените деца/дете и основното задължение по трудовия договор са тъкмо грижите за настаненото дете. Ето защо не виждаме логика в това майката –професионален приеман родител да ползва отпуск, отново за да гледа детето.

2. § 4, т. 1, буква г)

Предлагаме следната редакция на чл. 163, ал. 10 КТ:

„ал. 10 Когато бащата е неизвестен, отпускът може да се ползва от един от родителите на майката, ако работят по трудово правоотношение. Когато бащата (осиновителят) е починал, отпускът може да се ползва от един от родителите на майката (осиновителката) или на бащата (осиновителя), ако работят по трудово правоотношение.“

Коментар: По принцип приемаме да се предоставя родителски отпуск на родителите на самотна майка или при смърт на един от родителите или осиновителите на детето до изтичане срока от 410 дни. Това право обаче трябва да бъде обвързано с условие възходящите да работят по трудово правоотношение.

3. § 4, ал. 1, буква д)

Създава се нова **ал. 11 на чл. 163 КТ**, с която се дава право на самотна осиновителка да прехвърля отпуск на един от нейните родители след навършване на 6 месечна възраст на детето.

Коментар: Предлагаме, с цел равнопоставеност, същото право да има и осиновител, който сам е осиновил дете. Да се предвиди изрично, че майката или бащата на осиновителката/ля имат право да ползват този отпуск, само при условие, че работят по трудово правоотношение.

4. § 4, ал. 1, буква ж)

Предлагаме следната по-прецизна, според нас, редакция на **ал. 13 на чл. 163 КТ**:

„ал. 13 За времето, през което се ползва отпуск по ал. 10, 11 или 12 отпускът на майката, на работничка или служителка, при която е настанено дете по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето се прекъсва.“

5. § 4, т. 1, буква и)

Създава се нова **ал. 15 на чл. 163 КТ**, която регламентира, че когато отпускът за бременност и раждане не се ползва или се прекъсне ползването му, на майката (осиновителката), ако работи по трудово правоотношение ще се изплаща парично обезщетение от ДОО.

Коментар: На първо място Кодексът на труда не е нормативния акт, който регламентира правото за получаване на парични обезщетения от ДОО. Той може да съдържа само препращащи норми към Кодекса за социално осигуряване. Освен това, не става ясно защо майката (осиновителката) ще се ползва от правото да получава обезщетение дори, когато отпускът се

прекъсне от други лица, имащи право на него - бащата (осиновителят) или един от родителите на майката или бащата. Новата ал. 15 на чл. 163 КТ може да регламентира, че отпускът за бременност и раждане може да се прекъсне или да не се ползва.

Ш. По предложенията за изменение и допълнение на Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя (ЗГВРСНР).

1. § 5, т. 2, буква б)

Предлага се промяна на **чл. 26, ал. 2 ЗГВРСНР**, с която се предвижда директорът на фонда да издава разпореждане за спиране на производството при две хипотези – когато са налице доказателства, които могат да доведат до издаване на разпореждане за отказ и когато не могат да бъдат събрани доказателства за определяне правото и размера на гарантираното вземане.

Коментар: Текстът, по наша преценка е проблемен. Не става ясно за какви доказателства става въпрос - кой ще ги събира, на кого ще се представят и кой е отговорен за доказателствената тежест - работник или работодател? Не са предвидени срокове, в които ще се събират тези доказателства, нито какъв акт ще издава директорът по чл. 26, ал. 2 за спиране на процедурата. Досега той може по закон да издава разпореждане за отпускане или разпореждане за отказ на изплащане. Не се предвиждат и правила за възобновяване на спряната процедура по изплащане на гарантираните вземания, нито в какви срокове това ще става.

2. § 5, т. 3

Предлага се изменение на **чл. 27, ал. 2 ЗГВРСНР**, като се предвижда да отпадне превеждането на дължими осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, допълнителното задължително пенсионно осигуряване и здравното осигуряване заедно с изплащането на гарантираното вземане.

Коментар: По принцип намираме за правилно предложеното изменение. Според нас трябва да се предвидят достатъчно ефикасни гаранции за събирането на дължимите вноски от осигурителя и, че осигурителните права на лицата са гарантирани.